

ישיבת הקיבוץ הדתי - עין צורים

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

שבועות - דף מספר 28

בס"ד, י"ב אב תשפ"ד

המלוה את חבירו על המשכון

א. המשנה

1. שבועות מג. המשנה, "המלוה את חבירו על המשכון".
2. מיקום המשנה בפרק שבועות הדיינין:
  - א) האם משנה זו משתלבת עם משניות הפרק מבחינה ספרותית וסגנונית? בדקו האם יש מקבילות בינה ובין המשנה הראשונה של הפרק?
  - ב) שימו לב להופעת נשבע ונוטל במשנה זו, ובגשר שהיא יוצרת לקראת הפרק הבא.
  - ג) מה משנה זו מחדשת מעבר למשניות הקודמות של הפרק? להרחבה – דיון בזה בתפארת ישראל למשנה זו, בועז ס"ק ג', ובהשלמות של ר"ח אלבק לפירושו למשנה שבועות, עמ' 472 משנה ז.
3. דיון הגמרא מג: – "אהי... את הפקדון":
  - א) רקע לדברי רב אשי – עיינו ב"מ לג: במשנה, ובגמרא ב"מ לד: "אמר רב הונא... וסלף בוגדים ישדם".
  - ב) איזו מסגרת של שבועה נדונה במשנה שלנו ומהי מסגרת השבועה של שבועות רב הונא? מה יוצר המפגש ביניהם?
  - ג) מתי נתחדשה שבועות רב הונא – האם היא תקנה שלו או מושתתת על שבועות השומרים? להרחבה – רמב"ם הלכות שאלה ופקדון פ"ו ה"א.
  - ד) הערות נוסח בסוגייתנו – ראו את נוסח כ"י פירנצה לדברי רב אשי.
4. להרחבה – יש דיון יסודי ורחב בראשונים על דינו של שומר הטוען שאינו יודע את שווי הפקדון:
  - א) ר"י מיגאש ד"ה נקיטין השתא
  - ב) רמב"ם הלכות שאלה ופקדון פ"ה ה"ו ובהשגת הראב"ד
  - ג) חידושי הרמב"ן ד"ה וכתב עלה הרב ר' יהוסף.

ב. מימרת שמואל

1. לימדו את הסוגיה כולה עד סוף הפרק:
  - א) עמדו על המבנה של הסוגיה.
  - ב) הפרידו בין הרבדים השונים – מקורות תנאיים, מימרות האמוראים, דברי סתם התלמוד.
2. תנו את הדעת לסיטואציה של משכון – לשם מה היא ניתנת ובאילו נסיבות.
3. מהו יסוד דינו של שמואל? מהו יסוד הבחנה בין קתא דמגלא ובין נסכא? מהו יסוד המחלוקת בין שמואל, רב נחמן ונהרדעא?
4. מה מעמד משכון במקורות התנאים המצוטטים? צרפו לזה גם משנה בבא מציעא פ"ו מ"ז ומשנה פסחים פ"ב מ"ג (ראו את נוסח המשנה בכ"י קויפמן).
5. לאור הנ"ל – עמדו על משמעות מהלך הסוגיה בהשוותה את שמואל למקורות התנאים:
  - א) האם מימרת שמואל מוצגת כחידוש או האם היא עולה בקנה אחד עם פשוטות מקורות התנאים?
  - ב) מה מגמת הסוגיה – האם היא תומכת בשמואל? להרחבה – מג: תד"ה מתני' בדפרישי.
6. מומלץ לעיין ברפרוף בסוגיה המקבילה בבבא מציעא פא:-פב:.

ג. בעל חוב קונה משכון

1. מה מעמד מקבל משכון להסבר שתלוי בדינו של ר' יצחק?
  - א) בבא מציעא פב. רש"י ד"ה שקונה משכון.
  - ב) שבועות מד. תד"ה מכאן לבע"ח (ובמקבילה בכ"מ פב: תד"ה אימור דאמר).
  - ג) רי"ף, כה. ברב אלפס, "והלכתא המלוה... כשבועות השומרים".
  - ד) רמב"ם הלכות שכירות פ"י ה"א ובהשגת הראב"ד.
2. העיון בדיון הרחב של הראשונים נוגע גם לשאלת ההבחנה בין משכנו בשעת הלואתו למשכנו שלא בשעת הלואתו. בנוסף לסוגייתנו, ראו את סוגיות היסוד:
  - א) פסחים ל: המשנה, ובגמרא שעליה עד "מכאן ולהבא הוא גובה", ובגמ' לא. "לימא כתנאי ישראל... מישראל לא קני".

ישיבת הקיבוץ הדתי - עין צורים

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

שבועות - דף מספר 28

בס"ד, י"ב אב תשפ"ד

- (ב) גיטין לז. "תנן התם המלוה את חברו... שקונה משכון".
- (ג) קידושין ח. (שו' אחרונה) "אמר רבא אמר רב נחמן... שקונה משכון".
3. שימו לב:
  - (א) בכל הסוגיות - הפרידו בין סתמא דגמרא ובין מימרות האמוראים.
  - (ב) החילוק בין משכנו בשעת הלואתו ובין שלא בשעת הלואתו:
    - (1) באילו סוגיות הוא מופיע ובאילו הוא נעדר
    - (2) עימדו היטב על אופי הסוגיות בהן החילוק מופיע
    - (3) נסו לקבוע את היחס הכרונולוגי בין הסוגיות ולאור זאת לקבוע את היחס ביניהן
4. ב"מ פא: תד"ה והא אידי; גיטין לז. תד"ה ושאי משכון.
5. המאור הגדול, כה. ברב אלפס לשבועות, (להרחבה - מאור הגדול, יט: ברב אלפס לגיטין).
6. מלחמת השם על הרז"ה שם בשבועות.
7. ש"ך חו"מ סימן עב ס"ק ט'.

משנה מסכת בבא מציעא פרק ו משנה ז

הלוהו על המשכון שומר שכר רבי יהודה אומר הלוהו מעות שומר חנם הלוהו פירות שומר שכר אבא שאול אומר מותר אדם להשכיר משכונו של עני להיות פוסק עליו והולך מפני שהוא כמשיב אבדה:

משנה מסכת פסחים פרק ב משנה ג

נכרי שהלוה את ישראל על חמצו אחר הפסח מותר בהנאה וישראל שהלוה את הנכרי על חמצו אחר הפסח אסור בהנאה